

การทำงานพิเศษของพยาบาลภายใต้ระบบความสัมพันธ์หญิงชาย : กรณีศึกษาโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐแห่งหนึ่ง

NURSES'S PART TIME JOBS UNDER GENDER RELATIONS IN MEDICINE SCHOOL
HOSPITAL : A CASE STUDY

จริยา เลหาวิช 4737077 SHMS/M

ศศ.ม. (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : นาถฤดี เค้นดวง, M.A., สุพจน์ เค้นดวง, Ph.D.,
วรรณวิภา ปสันธนาทร, Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการทำงานพิเศษของพยาบาลที่ทำงานในโรงพยาบาลรัฐ
และระบบความสัมพันธ์หญิงชายกับการทำงานพิเศษของพยาบาลโรงพยาบาลรัฐด้วยแนวคิดความสัมพันธ์หญิง
ชาย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 803 คน จาก
ทั้งหมด 1,600 คน ครอบคลุมในพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยในและแผนกผู้ป่วยนอก

ผลการศึกษาพบว่า การทำงานพิเศษของพยาบาลโรงพยาบาลรัฐมีความสัมพันธ์กับระบบ
ความสัมพันธ์หญิงชาย โดยแบ่งได้เป็นสี่รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่งไม่ทำงานพิเศษ รูปแบบที่สองทำงานพิเศษน้อย
รูปแบบที่สามทำงานพิเศษปานกลาง และ รูปแบบที่สี่ทำงานพิเศษมาก ซึ่งความแตกต่างของรูปแบบการทำงาน
พิเศษแบ่งตามระดับความเข้มข้นและยาวนานของชั่วโมงการทำงาน ที่รวมทั้งชั่วโมงการทำงานล่วงเวลาและงานพิเศษ
นอกเวลา โดยพบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบการทำงานพิเศษปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 54 ของพยาบาลทั้งหมด

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบความสัมพันธ์หญิงชายกับการทำงานพิเศษของพยาบาลโรงพยาบาลรัฐ
ที่มีความเข้มข้นแตกต่างกันนั้น ขึ้นอยู่กับอำนาจของระบบความสัมพันธ์หญิงชายที่ได้เข้ามามีบทบาทแทรกซึม
กดขี่ ครอบงำ เอารัดเอาเปรียบ เมื่อถูกอำนาจนี้เข้ามากดขี่และขูดรีดมาก อีกทั้งยังถูกครอบงำด้วยอุดมการณ์ทาง
ความคิดด้านคตินิยมการเป็นผู้หญิงที่ดีทำให้พยาบาลต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว และในสภาพการทำงานใน
โรงพยาบาลรัฐที่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจพยาบาลต้องทำงานภายใต้คำสั่งแพทย์ อำนาจบริหารที่ส่วนใหญ่เป็น
แพทย์ ทำให้เกิดสภาพการทำงานไม่เป็นธรรม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้พยาบาลโรงพยาบาลรัฐต้อง
ทำงานพิเศษในระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ อำนาจความสัมพันธ์หญิงชายมากก็จะมีการทำงานพิเศษมากตาม

ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาการทำงานพิเศษของพยาบาลโรงพยาบาลรัฐนั้น แนวทางต้องนำไปสู่การ
ลดการเอารัดเอาเปรียบพยาบาลทั้งในชีวิตครอบครัวและการทำงาน ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ในระดับวิชาชีพให้
มีความก้าวหน้าเพื่อให้พยาบาลความรู้ความสามารถมีสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกับวิชาชีพอื่นๆ

คำสำคัญ : การทำงานพิเศษ / พยาบาลโรงพยาบาลรัฐ / ความสัมพันธ์หญิงชาย

NURSES'S PART TIME JOBS UNDER GENDER RELATIONS IN MEDICINE SCHOOL HOSPITAL : A CASE STUDY

CHARIYA LAOHAVICH 4737077 SHMS/M

M.A. (MEDICAL SOCIAL SCIENCES AND PUBLIC HEALTH-SPECIAL PROPRAM)

THESIS ADVISORY COMMITTEE : NARTRUEDEE DENDUANG, M.A.,
SUPOT DENDUANG, Ph.D., WANNAWIPHA PASANTHANATHORN, Ph.D.

ABSTRACT

This study investigated part-time job conditions of nurses in a public hospital, and the system of gender relations found there applying a qualitative approach .803 out of 1,600 professional nurses, covering nurses working the in-patient and out-patient wards, were sampled.

It was found that the part-time job conditions of nurses in the public hospital were related to the system of gender relations and the relationship was divided into four (4) patterns based upon the amount of part-time work. The first pattern did not involve doing any part-time work. The second involved a small amount of part-time work. The third involved a moderate amount of doing part-time work, and the fourth involved doing a great deal of part-time work. It was found that there were moderate differences among the patterns, with 54% of the total sample divided by frequency levels and longevity levels of work hours, including hours worked overtime and part-time.

The frequency of the relationships between the gender relations and the part-time work in the public hospital was dependent upon the power of the gender relations, which played its role in permeating, oppressing, dominating, and exploiting when there was too much oppression on the job and demands were made upon nurses to provide support for domestic responsibilities. In addition, there was an ideological dominance of attitude toward being a good lady, which drove the nurses to take additional responsibility for their families. Further, work conditions in the public hospital had an unequal power relation and the nurses had to work under the order of the physicians who had the most managerial power which led to unfair working conditions. All these were critical factors driving the nurses in the public hospital to work part-time jobs at different levels. Meaning that the stronger the gender relation the more part-time jobs there would be.

Therefore, resolving the problem of the part-time job in the public hospital requires reducing exploitation of the nurses in their family life and work, and nurses developing their professional career for better advancement as well, so that they can acquire knowledge and the ability to earn rights and equality as in other professions.

KEY WORDS: PART-TIME JOB IN THE PUBLIC HOSPITAL /
GENDER RELATIONS

175 pages